

לב א מיי פ"כ מהל'
אבות הלכה ד טור
ש"ע אה"ע סימן קיג
קט"ז ד:
לב ב מיי שם הלכה יג
סמג לאוין פ"א טור
ש"ע שם ס' קיג טע"א:
לד ג ד ה ו מיי שם
טוש"ע שם סימן קיג
קט"ז ד:
לה ז מיי פ"ט שם הל'
יג סמג לאוין פ"א
טוש"ע שם סימן קיג טע"ב
י:
לו ח מיי פ"כ שם הל' י
סמג שם טוש"ע שם
ס' קיג טע"ב י:

תוספות ר"ד

אין אומר ראשונה נטלת
ע"י ושניה כמה ששירה
הא' והג' כמה ששירה
הב' וחוורת ודולקת
כשהו פי' מה שנטלו
ומקשה כל חדא וחדא
דנפשה שקלה פי' למה
חולקת בשוה כל אחת
כשכאה להנשא יש אחת
ליטול ע"י כמה שזן
ואחר כך כשתשא הב'
תטול עישור כמה שתמצא
ואע"פ חולקת הא'
יותר מן הב' והב' יותר
מן הג' כך הדיו נותן
ואין האחרונה מעכבת
על הראשונה שאין לה
זכות ליטול פרנסתה (אלא
כשכאו להנשא כא')
ומהדר ה"ק אם באו
כולם להנשא כאחת אז
חולקין בשוה אבל באו
ליטול בוא"ז כל אחת
לוקחת עישור כמה שזן
ואין אחרונה מעכבתה
שאין לה רשות לתבוע
עד שלא תנשא וכך
הלכה: ת"ר הבנות בין
בגרו עד שלא נשאו
בין נשאו עד שלא בגרו
אבדו מונותיהן ולא אבדו
פרנסתן דברי רבי רשב"א
אומר אף אבדו פרנסתן
כיצד הן עושין שכתובות
להן בעלים ומוציאין להם
פרנסתן פי' רבי סבר אבדו
מונותיהן שכן כתב לה
ככותבה עד דתיבין או
עד דתלי"ג אבל פרנסתן
כדקיימא קיימי ור"ש סבר
לא תקנו פרנסה אלא
היכא דמינסבא בקטנות
או בענרות אבל בגרה
קודם שתנשא איסתלקו
להו מהאי ביתא לגמרי וכן
אם נשאת בענרות הואיל
וגדולה היא ונשאת איבדה
(כתובתה) [פרנסתה] ואין
לה אלא מה שספקו לה
אבל בשנאת בקטנותה
לא פליגי דיש לה
פרנסה כדתי' (במתני')
[בברייתא] שוכרות להן
בעלים שישאום עד שלא
יבגרו ויוציאו להן פרנסתן
ומכאן מוכיח שאין הבת
יכולה לתבוע פרנסתה עד
שלא תנשא (והריב' אומר
יכולה לתבוע אותה קודם
נשואין): אר"י א"ל ר"ה
הלכה כרבי פי' שאמר
שבם נשאו עד שלא בגרו
אף על פי שהיא נערה לא
אבדה פרנסתה איתיביה
רבא לר"י יתומה שהשאה

כל חדא וחדא דנפשה שקלה. וא"ת וכי משום דנישאת קודם דנפשה
שקלה למה לא נחשוב על פי הצנות הנותרות כאלו היו כולן
נישאות צבת אחת וי"ל דעישור נכסים יהצין משום דסתם בני אדם
קך נותנים לצנותיהם ואלו היה האב קיים היה נותן עישור נכסים
לראשונה ולא היה פוחת לה בשביל
האחרות הנשארות: **בין** נישאו עד
שלא בגרו בו'. לית ליה דרז דלאמר
בסוף נערה (לעיל דף נג: ושם) הויה
דאירוסין דאי אית ליה הוה ליה למימר
נתארסו עד שלא בגרו דהוי רבותא
טפי וליכא למימר דנקט נישאו
לאשמעינן דאפ"ה לא איצדו פרנסתן
דא"כ לאשמעינן דאפילו נישאו ובגרו
לא איצדו פרנסתן ודחק לומר דמשום
ר"ש צר' אלעזר דלאמר אף איצדו
פרנסתן נקט נישאו: **הא** דמהאי.
לא מלי לשנויי הא דמיתונא מינייהו
כדמשני לקמן דאיצדו מונותיהן משמע
דאין רוזנין עוד לזונין: **ומי** אמר רבא
הבי והא איתיביה בו'. קשה לנשכ"א
אמאי לא פריך מדפסק לעיל רבא
כרבי דלאמר צת הניזונת מן האחין
נוטלת עישור נכסים ניזונת א"ן שאינה
ניזונת לא: **והא** מעשים בכל יום
בו'. וא"ת למלא הא דמעשים בכל
יום היינו משום דרבי אמרה וי"ל
שאמרה רב הוהא צבית המדרש לשום
חידוש משמו של רבי וכה"ג איכא צפ'
צמה צהמה (שבת דף נב.) אע"ג דרז
מספקא ליה ורבי יוחנן מני פליגי לקמן
האחין ששעבדו נכסים מהו צימני רב
לא איפשעא אותה מולאש עדדין:
דאי פרנסה מרפא ממשעבדי.
ששעבדו האחין ולא ששעבדו
האב ומנאי כמזכה לא טרפא ממשעבדי
אפי' שעבדו האחין כדמתן א"ן מויליין
כו': **קרבי** אידי ואידי גביא.
וליכא למימר איפכא דפרנסה אינה
כמוזנת דלרבי מונות גביא ממטלטלי
ולא פרנסה לכיון דמוזנת גביא
ממטלטלי כל שכן פרנסה דהא רבא
פסיק לעיל כר"י דפרנסה שמין צלח
וגביא ממטלטלי וגבי מונות פסיק
לקמן ממקרקעי ולא ממטלטלי:
מאי פרנסה אינה כתנאי כתובה
לברתנאי. מימה דלאמאי לא
קאמר נמי דפרנסה אינה כתנאי כמזכה
לענין דלס נישאו או בגרו איצדו
מונותיהן ולא איצדו פרנסתן כדלאמר
רבי גופיה לעיל ולענין דפרנסה שמין
צלח דרבי אי אמרדינה ומוזנת אמרין
לעיל דאין אומדין אס היה אב כו' אלא
שמין את הנכסים ונותנין להן וי"ל
דהנין פשיטא ליה ואיכא למיפרך והא

מעשים בכל יום כו' כדפריך לעיל ור"ת תיך דלענין נישאו או בגרו
דאיצדו מונות ולא פרנסה לא צעי לאוקמא דא"כ תרתי דרז הוהא
למה לי דהא לעיל קאמר רב נחמן אמר לי הוהא הלכה כרבי וליכא
למימר דהיינו הך גופא דקאמר לעיל דהא לעיל לא קאמר צהאי
לישנא והא דלא מוקי נמי אשמין לפרנסה ולא למוזנות איכא למימר
דהיינו הא דקאמר לכדתנאי האומר אל יתפרנסו כו' דהא צהא
תליא כדפרישית לעיל דכיון דלא אינו יכול להפקיע מונות לא שייך
למישם ציה דאין תלוי בצרונא אבל פרנסה תלוי בצרונא שמין בו:
תלה

אמה או אחיה לדעתה וכתבו לה מאה או ג' וזו יכולה היא משתגדיל להוציא מידן מה

כל חדא וחדא דנפשה שקלה. ומכמים תקנו להם נדוניית נשואין
עישור נכסים והנישאת ראשון ראשון וצתה עישור צבפניה ולמה
יחזרו ויחלקו עישוריהן שזו צשוח: **אס** צלו כולם לינשא לאחס חוורת
ומולקוט עישוריהן צשוח. שאין כאן קודמת לזכות הלךך בשביל הראוי
לישאר לפני הבן נוטלת האחת עישור

והשניה עישור צמה ששירה וכן כולם
והמותר לבן אס היו מלה מנה האחת
נוטלת עשר מניס והשניה תשע
והשלישית שמונה מנה עישור של מנה
וכן כולם כדי לצריר ירושת הבן והן
חורות ומולקוט עישוריהן צשוח: **איצדו**
מונוסיהן. שכן כתב לה"ג או עד
דמצגן או עד דתלקחון לגזרין: **אף**
איצדו פרנסתן. עישור נכסים דקסבר
לא תקון לה נדוניא אלא היכא
דמינסבא צקטנות או צנערות אכל
צגרה איסתלקא לו והיהא ציתא
לגמרי וכן נשאת צנערות הוהא וגדולה
היא ונתרלית איצדה פרנסתה אלא מה
שפסקו אכל צניסת צקטנות לא פליגי:
שוכרוס להן צעלים. שישאו אותן עד
שלא יבגרו ומויליאים להם פרנסתם:
הא גדולה. כגון נערה: **ויסרה**. מחלה
על השאר ואצדתו. אלמא סתם לא תנא
כרבי שמעון צן אלעזר: **הא דמהאי**.
הא דלאמר רבי לא איצדו וא"ר הוהא
הלכתא כותמיה צשמיחתה על מותר
עישור נכסיה והא דקמני מתנימין
גדולה ויתרה צשלא מיחתה: **נוניס**
אין. אס צאה לינשא צעודה ניזונת
דהיינו צקטנות או צנערות: **אינה**
לרינה למחוס. שאפילו לא מיחתה
לא איצדה עישור נכסיה: **ושני ינה**.
דהא דתני גדולה ויתרה צללה מחאי.
אלמא ניסת צנערות ולא מיחתה אע"פ
שאינה צוגרת ויתרה ואת אמרת ניסת
דלאמר רבא ניסת צנערות אינה לרינה
למחות כגון דקא מיתונא מינייהו לאמר
שניסת דמשום דקא מיתונא מינייהו הוה
דקא שמקה ולא מחלה על פרנסתה
והא דקמני הא גדולה ויתרה דלא קא
מתונא: **פרנסה**. נדוניא: **סנאי**
כסובה. מונות של צת דמתני' צן
נוקצן כו': **ממשעבדי**. ששעבדו אחין
ולא ששעבדו האב: **לא טרפא ממשעבדי**.
אפי' שיעבדו אחין דמתן (גיטין דף מה:)
אין מויליין לאכילת פירות ולשבח
קרקעות ולמוזון האשה והצנות מנכסים
משועבדים מפני תיקון העולם אכל
פרנסתה טרפא דשויה רצון כצעל
חוז צעישור נכסים משמת האב
דדבר קצוב הוה אכל מונות אין
להם קצבה ויש צהן מפני תיקון העולם:

מויליין לפרנסה. ממשעבדי שאיבדו אחין: **אידי ואידי**. פרנסה
ומוזנות גביא ממטלטלי: **למוזן האשה והצנות**. וכל שכן פרנסה
ולא מיציעא פרנסה אלא אפילו מונות דלקחא דמתן אמרנה כיון
דתנאי כמזכה נינהו ויהו ככתובה ולא ניגבו ממטלטלי קא משמע
לן: **האומר**. צשעת מיתמו: הכי גרסינן אל יזונו צנוסיו
מנכסיו אין שומעין לו. דהא אישתעבד צתנאי כמזכה: **אל**
יתפרנסו שומעין לו **שהפרנסה**. אינה חוז עליו כתנאי כמזכה
אלא חוז על היתומים הוה היכא דלא צוה האב שלא לפרנסם:

תלה על היתומים לפי שאנו אומרים דעתן של בני אדם שאין אדם רוצה שיתבחו בנותיו אלא יקחו

כל חדא וחדא דנפשה שקלה הכי קאמר אם
באו כולם להנשא כאחת חולקות בשוה
מסייע ליה לרב מתנה דאמר רב מתנה אם
באו להנשא כולם כאחת נוטלות עישור אחד
עישור אחד סלקא דעתך אלא נוטלות
עישור כאחד ת"ר דהבנות בין בגרו עד שלא
נישאו ובין נישאו עד שלא בגרו איבדו
מונותיהן ולא איבדו פרנסתן דברי רבי
ר' שמעון בן אלעזר אומר אף איבדו פרנסתן
כיצד הן עושות שוכרות להן בעלים ומוציאין
להן פרנסתן אמר רב נחמן אמר לי הוהא
הלכתא כרבי איתיביה רבא לרב נחמן
יתומה שהשיאתה אמה או אחיה מדעתה
וכתבו לה במאה או בחמשים וזו יכולה היא
משתגדיל להוציא מידם מה שראוי להנתן
לה טעמא דקטמנה יהא גדולה ויתרה לא
קשיא הא דמהאי הא דלא מחאי הכי נמי
מסתברא דאם כן קשיא דרבי אדרבי דתניא
רבי אומר בת הניזונת מן האחין נוטלת עישור
נכסים וניזונת אין שאינה ניזונת לא אלא לאו
ש"מ הא דמהאי הא דלא מחאי ש"מ אמר
ליה רבינא לרבא אמר לן רב אדא בר אהבה
משוך בגרה אינה צריכה למחות נישאת
אינה צריכה למחות בגרה ונישאת צריכה
למחות מי אמר רבא הכי והא איתיביה רבא
לרב נחמן יתומה ושני ליה הא דמחי הא
דלא מחי לא קשיא הא דקא מיתונא מינייהו
הא דלא קא מיתונא מינייהו אמר רב הוהא
אינה כתנאי כתובה אי נימא דאילו פרנסה
מרפא ממשעבדי ותנאי כתובה לא מרפא
ממשעבדי מאי קמ"ל^ה הא מעשים בכל יום
מוציאין לפרנסה ואין מוציאין למוזנות ואלא
דאילו פרנסה גביא נמי ממוטלטלי ותנאי
כתובה ממקרקעי גביא ממוטלטלי לא גביא
לרבי אידי ואידי מוגבא גביא דתנאי א אחד
נכסים שיש להן אחריות ואחד נכסים שאין
להן אחריות מוציאין למוזן האשה ולבנות דברי
רבי אלא מאי פרנסה אינה כתנאי כתובה
לכדתנאי האומר אל יזונו בנותיו מנכסיו
אין שומעין לו אל יתפרנסו בנותיו מנכסיו
שומעין לו שהפרנסה אינה כתנאי כתובה
תלה

א) [וסכה מד. וש"נ],
ב) [לעיל נ"א], ג) [לעיל
נ"ב].

תוספות ר"ד (המשך)

שראוי להנתן לה טעמא
דקטנה היא גדולה ויתרה
פי' אם היתה נערה מחלה
על השאר ואבדתו אלמא
סתם לן תנא כרשב"א
לי"ק הא דמחאי והא
דלא מחאי פי' הא דא"ר
ל"א פרנסתן ואר"ה הל'
כוותי' כשמיחה על מותר
ע"י והא דקמני גדולה
ויתרה בשלא מיחתה.
הג"מ דא"כ קשה דרבי
אירבי (באה) דתניא ר"א
בת הניזונת נוטלת ע"י
ניזונת אין שאינה ניזונת
לא והכא אמר אבדו
מונותיהן ול"א פרנסתן
אלא ש"מ הא דמחאי
והא דלא מחאי א"ל
רבינא לרבא א"ל רבא
משוך בגרה א"צ למחות
נישאת א"צ למחות בגרה
ונישאת צריכה למחות פי'
אם בגרה אע"פ שלא
מיחתה ל"א פרנסתה וכן
אם נשאת קודם בגרות
אע"פ שהיתה נערה א"צ
למחות אבל אם בגרה
ונשאת או צריכה למחות
ואם לא מיחת אבדה
פרנסתה והא איתיבי רבא
לר"י יתומה ושני ל"י הא
דמחאי הא דלא מחאי
פי' רבא אוקי מתני'
דקמני קטנה ל"א פרנסתה
אבל נערה שנשאת אבדה
כשלא מיחת אלמא נשאת
בענרות ולא מיחת אע"פ
שאינה בוגרת ויתרה ואת
אמרת נשאת א"צ למחות
ואע"פ שהיא נערה ל"ק
הא דמיתונא מינייהו הא
דלא מיתונא מינייהו פי'
הא דא"ר נשאת בענרות
א"צ למחות שניזונת הא
מזן אחר שנשאת שפני
שניזונת מהן הוא שחקה
עכשיו והיכא בבררה או
נישאת אי מיתוני מינייהו
יש לה פרנסתה וא"צ
למחות ואי לא מיתוני
מינייהו אי מיתת יש לה
פרנסתה ואי לא מיתת
אבדה ואם לא בגרה
ולא נשאת י"ל פרנסתה
ואם בגרה ונשאת אע"ג
דמיתוני מינייהו אי מיתת
י"ל פרנסתה ואי לא מיתת
אבדה פרנסתה. אר"ה א"ר
פרנסה אינה כתנאי כתובה
פי' פרנסת נדוניית הבת
אינו דומה למוזנות שהוא
ת"כ דבנין נוקצין ואסיקנא
למאי הלי אינה כתנאי
כתובה לכדתנאי האומר
אל יזונו בנותיו מנכסיו
אין שומעים לו דתנא לא
כתב לה ב"כ כו' חייב מפני
שהוא תב"ד וכיון שהוא
תנאי ב"ד א"י ליעוקו אל
יתפרנסו בנותיו מנכסיו
שומעים לו שהפרנסה אין
כתנאי ב"ד פי' פרנסת
הבנות אינו תנאי ב"ד
כמוזנותיה אלא חוב הוא